

LUKAS

6:20-49

Jezus leert Zijn discipelen hoe zij als kinderen van God moeten leven en onderstreept dat zij Zijn woorden moeten gehoorzamen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/lukas/6-20-49

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Zaligsprekingen en wee-uitspraken	4 min	4
2	Armen en rijken in het Lukasevangelie	4 min	6
3	Materiële of geestelijke armoede	3 min	8
4	Armoede, rijkdom en vertrouwen op God	3 min	10
5	Jakobus over armen en rijken	3 min	12
6	Honger en verzadiging omgekeerd	3 min	14
7	Nu huilen en later lachen	3 min	15
8	Vervolgd worden omwille van Jezus	3 min	17
9	Gevaar van ieders goedkeuring	2 min	19
10	Jezus verdiept en corrigeert de wet	4 min	20
11	Heb je vijanden lief	3 min	23
12	Vervolging als teken van trouw	3 min	25
13	De andere wang toekeren	3 min	27
14	Afzien van eigen rechten en bezit	5 min	29

15	De gouden regel en liefde zonder wederdienst	2 min	31
16	Volmaakt zijn zoals de Vader	2 min	33
17	Onbegrensde barmhartigheid en liefde	3 min	34
18	Lenen zonder terugbetaling te eisen	2 min	36
19	Plichten van lener en uitlener	2 min	37
20	De maat waarmee je anderen behandelt	3 min	38
21	Wat 'oordeel niet' werkelijk betekent	3 min	40
22	Huichelachtig oordelen en zelfonderzoek	2 min	42
23	Blinde leiders en herkenbare vruchten	4 min	44
24	Jezus Heer noemen vraagt gehoorzaamheid	3 min	46
25	Bouwen op de rots door Jezus te gehoorzamen	2 min	48
26	Leven volgens Gods werkelijkheid	4 min	50
	Om verder te lezen		51

1

Zaligsprekingen en wee-uitspraken

Nu komen we bij Lukas' rede op de vlakte. Aan het einde van onze vorige bijeenkomst heb ik enkele inleidende opmerkingen gemaakt over de overeenkomsten en verschillen tussen deze rede en de Bergrede in Mattheüs. Zelf weet ik niet zeker of dit een andere rede is of eenvoudigweg een andere versie van dezelfde rede. Ik neig naar de opvatting dat het om dezelfde rede gaat. Er zijn enkele verschillen die dan verklaard zouden moeten worden.

Laten we bijvoorbeeld deze zaligsprekingen lezen. Vers 20:

En toen Hij Zijn ogen opgeslagen had naar Zijn discipelen, zei Hij: Zalig bent u, armen, want van u is het Koninkrijk van God. Zalig bent u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden. Zalig bent u die nu huilt, want u zult lachen. Zalig bent u, wanneer de mensen u haten, en wanneer zij u uitstoten en u smaden en uw naam als slecht verwerpen omwille van de Zoon des mensen. Verblijd u op die dag en spring op van vreugde, want zie, uw loon is groot in de hemel. Hun vaders deden immers evenzo met de profeten. Maar wee u, rijken, want u hebt uw troost al. Wee u, die verzadigd bent, want u zult hongerlijden. Wee u die nu lacht, want u zult treuren en huilen. Wee u, wanneer alle mensen goed van u spreken, want hun vaders deden evenzo met de valse profeten.

LUKAS 6:20-26

Hier hebben we acht uitspraken. Ik heb gezegd dat Mattheüs aan het begin ook acht uitspraken heeft. In Mattheüs staan acht zaligsprekingen. Hier zijn er vier zaligsprekingen, en daar staan vier wee-uitspraken tegenover. Het is duidelijk dat

„Zalig bent u, armen” zijn tegenhanger vindt in „Wee u, rijken”. „Zalig bent u die nu honger hebt” vindt zijn tegenhanger in degenen die verzadigd zijn. Degenen die huilen staan tegenover degenen die lachen, en die zullen huilen. En natuurlijk vindt de uitspraak over degenen die worden gehaat haar tegenhanger in:

Wee u, wanneer alle mensen goed van u spreken, want hun vaders deden evenzo met de valse profeten.

LUKAS 6:26

Degenen die gezegend zijn omdat er kwaad over hen wordt gesproken, verkeren in het gezelschap van de profeten. En degenen over wie goed wordt gesproken, verkeren in het gezelschap van de valse profeten, zegt Hij. Dat zijn de parallellen.

Maar zelfs de vier zaligsprekingen die Lukas geeft, zijn niet noodzakelijk identiek aan die in Mattheüs, hoewel ze op vier ervan lijken. Mattheüs heeft:

Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.

MATTHEÛS 5:3

en:

Zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.

MATTHEÛS 5:6

Dat zijn duidelijk geestelijke toestanden: hongeren naar gerechtigheid en arm van geest zijn. Toch krijg je uit Lukas' versie van deze zaligsprekingen de indruk dat Hij over economische omstandigheden spreekt: degenen die arm zijn, degenen die honger hebben, degenen die huilen en degenen die vervolgd worden. Deze termen zouden allemaal kunnen verwijzen naar maatschappelijke positie en economische omstandigheden.

2

Armen en rijken in het Lukasevangelie

We moeten deze uitspraken ongetwijfeld niet losmaken van die omstandigheden. Vooral Lukas richt zich in zijn evangelie namelijk op de benarde toestand van de armen en op het contrast tussen de armen en de rijken. Hij richt zich in het bijzonder op het feit dat Christus voor de armen opkomt, tegenover de rijken. In Lukas 1, in het Magnificat van Maria, spreekt Maria erover dat God de armen te hulp is gekomen en de rijken en welgestelden met lege handen heeft weggestuurd.

In hoofdstuk 12, waar we nog niet aan toe zijn gekomen, staat een gelijkenis over een rijke dwaas. In Lukas 12:16-21 zegt de rijke dwaas:

En Hij zei tot hen een gelijkenis en sprak: Het land van een rijke man had veel opgebracht. En hij overlegde bij zichzelf en zei: Wat zal ik doen? Want ik heb geen ruimte om mijn vruchten op te slaan. En hij zei: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en ik zal daarin al mijn koren en al mijn goederen opslaan. En ik zal tegen mijn ziel zeggen: Ziel, u hebt veel goederen liggen voor veel jaren. Neem rust, eet, drink en wees vrolijk. Maar God zei tegen hem: Dwaas! In deze nacht zal men uw ziel van u opeisen; en wat u gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn? Zo is het met hem die voor zichzelf schatten verzamelt en niet rijk is in God.

LUKAS 12:16-21

Jezus zei dat die man een dwaas is. Hij is rijk in de dingen van deze wereld, maar niet rijk tegenover God, en diezelfde dag werd zijn ziel van hem opgeëist.

In hoofdstuk 14, vers 12, zei Jezus:

En Hij zei ook tegen hem die Hem uitgenodigd had: Wanneer u een middag- of avondmaaltijd houdt, roep dan niet uw vrienden, ook niet uw broers, en niet uw familieleden of rijke burenen, opdat ook zij u niet op hun beurt terugvragen en het u vergolden wordt.

LUKAS 14:12

In Lukas 16:1-14 hebben we de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester, die duidelijk slecht met geld omging. Hoewel hij om zijn schrandereheid wordt geprezen, was hij niet werkelijk een goed mens.

Lazarus en de rijke man, in hoofdstuk 16, vers 19 tot en met 25 of 26, vormen natuurlijk een tegenstelling tussen een arme man en een rijke man. De arme man ging naar Abraham toe en de rijke man kwam in de vlammen terecht.

In hoofdstuk 18 hebben we de rijke jongeman, tegen wie wordt gezegd dat hij alles wat hij heeft moet verkopen en aan de armen moet geven. In Lukas 19 hebben we Zacheüs, een rijke man, maar iemand die op oneerlijke wijze rijk was geworden. Hij zegt:

Ik geef de helft van mijn bezittingen aan de armen.

LUKAS 19:8

Jezus zei:

Toen zei Jezus tegen hem: Heden is dit huis zaligheid ten deel gevallen, omdat ook deze een zoon van Abraham is.

LUKAS 19:9

Dan hebben we in Lukas 21:1-4 het verhaal over de rijke mensen die veel geld in de schatkist van de tempel deden en de arme weduwe die er slechts twee muntjes in deed. Dit vormt natuurlijk een contrast. De rijke mensen brachten niet zo'n groot offer en

kregen geen lof van Jezus. Maar de arme weduwe deed alles wat ze had in de schatkist, en zij krijgt bijzondere lof van Jezus.

Lukas heeft een groot aantal uitspraken, verhalen enzovoort opgenomen die laten zien dat de armen vaak meer begunstigd worden dan de rijken. Dit feit wordt soms ook in Spreuken vermeld: een mens wordt niet door God geprezen of door God bemind omdat hij rijk is. Dat kan in feite schadelijk zijn. Over de rijke jongeman zei Jezus dat het voor een kameel gemakkelijker is om door het oog van een naald te gaan dan voor een rijke om het Koninkrijk van God binnen te gaan. Hier zegt Hij in vers 24:

Maar wee u, rijken, want u hebt uw troost al.

LUKAS 6:24

Dit lijkt tegenover 'arm' in vers 20 te staan, wat erop wijst dat 'arm' hier een economische omstandigheid is. Hij spreekt over armoede.

3

Materiële of geestelijke armoede

Mattheüs spreekt in de Bergrede over de armen van geest. We moeten erkennen dat er twee mogelijkheden zijn. Of Jezus gaf bij verschillende gelegenheden twee reeksen zaligsprekingen: bij de ene gelegenheid sprak Hij tot mensen die in materieel opzicht arm waren, en bij een andere gelegenheid sprak Hij een zegen uit over mensen die arm

van geest zijn. Dat is een mogelijkheid. Het kunnen twee verschillende zaligsprekingen zijn die bij verschillende gelegenheden werden gegeven en die allebei geldig zijn. Of het kan zijn dat Jezus zei:

En toen Hij Zijn ogen opgeslagen had naar Zijn discipelen, zei Hij: Zalig bent u, armen, want van u is het Koninkrijk van God. Zalig bent u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden. Zalig bent u die nu huilt, want u zult lachen. Zalig bent u, wanneer de mensen u haten, en wanneer zij u uitstoten en u smaden en uw naam als slecht verwerpen omwille van de Zoon des mensen. Verblijd u op die dag en spring op van vreugde, want zie, uw loon is groot in de hemel. Hun vaders deden immers evenzo met de profeten.

LUKAS 6:20-23

maar dat Mattheüs, die een apostel en geïnspireerd was, verduidelijkt dat Jezus niet het arm-zijn op zichzelf als een zegen beschouwt.

Veel arme mensen zijn immers geen goede mensen. Veel arme mensen zijn goddeloze mensen en zij hebben het Koninkrijk van God niet. Het zou in plaats daarvan kunnen verwijzen naar een geestelijke toestand die Jezus bedoelde met het gebruik van het woord 'arm'. Ik acht het waarschijnlijk dat het twee verschillende zaligsprekingen zijn, omdat Jezus met:

Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.

MATTHEÛS 5:3

zeker iets heel anders zou bedoelen dan met:

Gelukkig zijn jullie, armen, in tegenstelling tot:

jullie, rijken.

We zullen ons niet bezighouden met de zaligspreking over de armen van geest, omdat die niet in Lukas staat, maar we zullen hiernaar kijken. Het lijkt erop dat Jezus mensen prijst die arm zijn, maar niet noodzakelijk alle mensen die arm zijn. Hij zei:

Gelukkig zijn jullie, armen.

Hij richt Zich tot Zijn discipelen, en daarom zegt Hij misschien eenvoudigweg dit: hoewel jullie arm zijn, zijn jullie gezegend omdat jullie het Koninkrijk van God hebben. Het is niet zo dat arm-zijn op zichzelf een grote zegen is. Maar jullie mensen zijn nu eenmaal arm, en toch zijn jullie gezegend. De meeste mensen zouden denken dat je niet gezegend bent als je arm bent, maar dat kun je wel zijn. Je kunt arm zijn en ook gezegend.

4

Armoede, rijkdom en vertrouwen op God

Je kunt beslist ook arm en vervloekt zijn, want je kunt een arme, goddeloze ongelovige zijn, een opstandeling tegen God die toevallig ook in armoede leeft. Jezus zou niet leren dat economische omstandigheden alleen iemand bij God aanbevelenswaardig maken, want er zijn daadwerkelijk enkele rijke mensen die Jezus liefhadden en Hem volgden. Hij zei dat het voor zulke mensen heel moeilijk is om Hem te volgen, maar zulke mensen zijn er. Hij zegt dus niet dat alle rijke mensen vervloekt zijn omdat ze rijk zijn en alle arme mensen gezegend zijn omdat ze arm zijn, alsof hun economische omstandigheden de enige factor waren.

Wat we weten, is dat arme mensen vaak degenen zijn die niets hebben waarop ze kunnen terugvallen behalve God. De vromen zijn vaak arm. Ze kunnen deels arm zijn omdat ze vervolgd worden. En als vervolgte mensen worden ze in de zakenwereld en in de wereld in het algemeen naar de rand gedrongen. Soms lopen ze kansen mis die gewetenloze mensen wel zullen aangrijpen. Daarom is iemand die geen compromissen wil sluiten er financieel vaak slechter aan toe dan iemand die wel compromissen sluit en oneerlijk is.

Hoe die rijkdommen ook zijn verkregen, Jezus geeft in elk geval aan dat het bezit van rijkdommen een soort barrière of hindernis vormt waar je overheen moet als je een volgeling van Hem wilt zijn. Want mensen die rijkdommen bezitten, vinden het bijzonder moeilijk om niet op rijkdommen te vertrouwen. Zo is ook iemand die arm is van nature veel meer geneigd om op God te vertrouwen, aangezien hij niets anders heeft waarop hij kan steunen.

Bij deze discipelen kan hun armoede heel goed hebben bijgedragen aan hun bereidheid om volgelingen van Jezus te worden en alles achter te laten. Maar voordat Hij hen riep, waren ze niet buitengewoon arm. De tollenaar Mattheüs was waarschijnlijk geen arme man. Zelfs Petrus en zijn metgezellen hadden ondernemingen, en we hebben geen enkele reden om te geloven dat ze uitzonderlijk arm waren. Maar ze werden beslist arm toen ze alles achterlieten. Ze verlieten hun werk. Nu moesten ze voor hun levensonderhoud op Christus vertrouwen en trokken ze eenvoudigweg met Hem mee. Ze zagen beslist af van werelds gewin, en toch waren ze gezegend, omdat ze een winst hadden die de wereld niet kent. Hij zei:

En toen Hij Zijn ogen opgeslagen had naar Zijn discipelen, zei Hij: Zalig bent u, armen, want van u is het Koninkrijk van God. Zalig bent u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden. Zalig bent u die nu huilt, want u zult lachen. Zalig bent u, wanneer de mensen u haten, en wanneer zij u uitstoten en u smaden en uw naam als slecht verwerpen omwille van de Zoon des mensen. Verblijd u op die dag en spring op van vreugde, want zie, uw loon is groot in de hemel. Hun vaders deden immers evenzo met de profeten.

LUKAS 6:20-23

5

Jakobus over armen en rijken

Kijk eens naar wat Jakobus zegt in Jakobus hoofdstuk 2, vers 5. Jakobus 2:5 zegt:

Luister, mijn geliefde broeders, heeft God de armen van deze wereld niet uitverkoren om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen te zijn van het Koninkrijk, dat Hij beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben?

JAKOBUS 2:5

Merk op dat God de armen heeft uitgekozen om erfgenamen van het Koninkrijk te zijn. Jezus zei:

Gelukkig zijn jullie, armen; het koninkrijk van God is van jullie.

Dit lijkt een van de ongeveer negentien of twintig plaatsen in het boek Jakobus te zijn waar Jakobus zinspeelt op de Bergrede of de rede op de vlakte. De Bergrede is kennelijk de tekst die Jakobus uitlegt wanneer hij zijn brief schrijft. In de vijf hoofdstukken van Jakobus heb ik ongeveer twintig zinspelingen op de Bergrede gevonden, en dit is er kennelijk een van.

Jakobus zegt dat de gemeente tot wie hij zich richt geneigd is de rijken voor te trekken. De man met de gouden ring en de mooie kleding krijgt de ereplaatsen in de gemeente. De HSV vertaalt het betreffende Griekse woord met „samenkomst”; de spreker wijst

erop dat er letterlijk „synagoge” staat. Als er in jullie synagoge een rijke man binnenkomt met mooie kleding en een gouden ring, geven jullie hem gewoonlijk de ereplaatsen. Maar tegen de arme man met smerige kleding zeggen jullie:

Want als in uw samenkomst een man zou binnenkomen met een gouden ring aan zijn vinger, in sierlijke kleding, en er kwam ook een arme man in haveloze kleding, en u zou hoog opzien tegen hem die de sierlijke kleding draagt, en tegen hem zeggen: Gaat u hier zitten op een mooie plaats, en u zou tegen de arme zeggen: Gaat u daar maar staan, of: Ga hier zitten bij mijn voetbank,

JAKOBUS 2:2-3

Hij zegt dat jullie rechters met boze harten zijn — de HSV spreekt hier van „verkeerde overwegingen”. Jullie zijn, met andere woorden, boosaardige rechters, omdat God de armen heeft uitgekozen en niet de rijken.

Nu verwijst ‘uitgekozen’ niet naar een of ander calvinistisch idee van uitverkiezing, want in die betekenis, als het gaat om mensen die behouden zijn, zijn daar uiteraard zowel rijken als armen bij. Maar hij zegt dat God de armen heeft uitgekozen in de zin dat er een categorie mensen is die God daadwerkelijk heeft uitgekozen. Het kan zijn dat Hij ervoor heeft gekozen dat zij arm zijn, dat armoede Gods keuze voor hen is omdat die ertoe heeft geleid dat zij rijk zijn in geloof. Jakobus zegt:

God heeft de armen van deze wereld uitgekozen om rijk te zijn in geloof en het koninkrijk te erven.

Dit is ongetwijfeld Jakobus’ commentaar op deze specifieke zaligspreking.

6

Honger en verzadiging omgekeerd

De volgende zaligspreking, in vers 21, luidt:

Zalig bent u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden.
Zalig bent u die nu huilt, want u zult lachen.

LUKAS 6:21

Dat klinkt een beetje als de zaligspreking in Mattheüs die luidt:

Zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid,
want zij zullen verzadigd worden.

MATTHEÛS 5:6

Maar opnieuw klinkt het in de versie van Lukas alsof Hij het eenvoudigweg over economische omstandigheden heeft: mensen die niet genoeg voedsel hebben. Dat staat tegenover vers 25:

Wee u, die verzadigd bent, want u zult hongerlijden. Wee u die nu lacht, want u zult treuren en huilen.

LUKAS 6:25

Het enige wat Hij in beide gevallen zegt, is dat jullie rollen omgekeerd zullen worden. Jullie die nu honger hebben, zullen uiteindelijk verzadigd worden. Jullie die nu verzadigd zijn, zullen uiteindelijk honger hebben.

In zekere zin kan dit vooruitwijzen naar de komende omwenteling die alle omstandigheden in Israël zou veranderen, namelijk de verwoesting van Jeruzalem. De armen die Jezus volgden en daar zelf een prijs voor betaalden, en die daardoor misschien zelfs gebrek en vervolging leden, zouden uiteindelijk verzadigd worden wanneer zij uit Jeruzalem ontsnapten en Jeruzalem werd verwoest. De rijken die Christus hadden verworpen, die verzadigd waren, feestvierden en zich niet bewust

waren van het gevaar, zouden honger hebben wanneer de Romeinen binnenvielen. Zij zouden in de stad verhongeren, want er zijn inderdaad mensen in Jeruzalem verhongerd toen de stad belegerd werd.

Misschien wijst Hij vooruit naar de ellende die zij zouden ondervinden nadat zij Hem hadden verworpen ten gunste van tijdelijke genoegens op korte termijn. Hun tijd om te huilen zou komen. Hun tijd om honger te hebben zou komen. Dat is heel goed mogelijk, want Zijn discipelen waren natuurlijk degenen die aan die ramp ontsnapten. Velen van degenen die er niet aan ontsnapten, waren de mensen die het goed hadden, de rijken en degenen die geen enkele reden zagen om Jezus te volgen. Het kan dus zijn dat Hij deze verandering van omstandigheden voorspelt, die niet zo ver weg was. Of Hij spreekt misschien meer in geestelijke zin, namelijk dat je je beloning in de hemel zult ontvangen, of iets dergelijks.

Bedenk dat Jezus in Mattheüs 6, dat deel uitmaakt van Mattheüs' versie van de Bergrede, zei dat je, wanneer je aalmoezen aan de armen geeft, dat niet voor de ogen van de mensen moet doen. De Farizeeën, de huichelaars, doen het om door de mensen gezien te worden. Dat is de beloning die zij zoeken en dat is de beloning die zij hebben. Zij hebben hun beloning: de mensen zien hen. Dat is alles wat zij willen. Maar Hij zegt dat wanneer jij het doet, je het niet moet doen om gezien te worden, zodat je Vader je zal belonen en je een beloning zult ontvangen van je Vader in de hemel. Er is dus in het volgende leven een beloning voor het lijden en de offers die wij in dit leven voor Christus op ons nemen.

Maar het is ook waar dat de toehoorders van Jezus een crisis tegemoetgingen die niet zo ver weg was. Die crisis zou voor de meeste mensen over wie Hij hier een wee uitspreekt een volledige ommekeer van hun lot betekenen. En de mensen die Hem volgden, zouden als het ware in het gelijk worden gesteld doordat zij het overleefden.

7

Nu huilen en later lachen

Hij zegt:

Gelukkig zijn jullie die nu huilen, want jullie zullen lachen.

Je huilt nu. We weten niet waarom zij huilen. In Mattheüs staat:

Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.

MATTHEÛS 5:4

De bewoording is iets anders en de belofte is iets anders, maar ze lijken duidelijk enigszins op elkaar. Dat degenen die treuren in Mattheüs vertroost zullen worden, verwijst waarschijnlijk opnieuw naar een geestelijke toestand, zoals arm van geest zijn, hongeren naar gerechtigheid, enzovoort. In Mattheüs gaat het treuren waarschijnlijk om treuren over hun ziel en hun zonde. Zij hebben berouw en zijn bedroefd, misschien bedroefd over hun zonden of over de zonden van de samenleving.

Met andere woorden, zij zijn als Lot, die in Sodom zijn rechtvaardige ziel dag aan dag kwelde vanwege de wetteloze daden van de inwoners van Sodom. Hij stond daar zo lijnrecht tegenover dat het hem bedroefde om het te zien. Toen Jezus zei:

Wie van jullie treurt, zal getroost worden, bedoelde Hij ongetwijfeld dat je misschien treurt omdat je vervolgd wordt. Je treurt vanwege je eigen zonde. Je treurt vanwege de toestand van de samenleving. Je treurt omdat je met God meevoelt.

In Ezechiël 9 zag Ezechiël een visioen van de zes mannen die slachtwapens in hun handen hadden en eropuit zouden gaan om Jeruzalem te oordelen. Hij zag ook een andere man die een schrijverskoker bij zich had. Hij zei:

En de HEERE zei tegen Hem: Trek midden door de stad, midden door Jeruzalem, en zet een merkteken op de voorhoofden van de mannen die zuchten en kermen over al de gruweldaden die in het midden ervan gedaan worden.

EZECHIËL 9:4

Dat is het rechtvaardige overblijfsel. Zij zagen de gruweldaden die in Israël werden bedreven en zij zuchtten, huilden en treurden erover. Dit zijn degenen die in moreel opzicht met God meevoelden. Hij zei:

Jullie zullen je troost al krijgen.

Paulus zegt in 2 Korinthe 1 dat God de God van alle vertroosting is, Die ons in al onze verdrukking vertroost, zodat wij anderen kunnen vertroosten. Hier gaat het echter over nu huilen en later lachen. Dat wil zeggen: je lijdt genoeg om erom te huilen, maar later zul je feestvieren.

Nogmaals, naar mijn mening heeft dit niet noodzakelijk helemaal dezelfde geestelijke strekking als het treuren en de vertroosting lijken te hebben. Maar het gaat wel over een omkering van omstandigheden. Zij die Jezus toen volgden — en met ‘toen’ bedoelen we in Zijn tijd — zij die Zijn discipelen waren, waren degenen in Israël die later reden zouden hebben om te lachen, wanneer alle anderen kreunden, huilden en het uitschreeuwden van angst.

8

Vervolgd worden omwille van Jezus

Dan zegt Hij:

En toen Hij Zijn ogen opgeslagen had naar Zijn discipelen, zei Hij: Zalig bent u, armen, want van u is het Koninkrijk van God. Zalig bent u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden. Zalig bent u die nu huilt, want u zult lachen. Zalig bent u, wanneer de mensen u haten, en wanneer zij u uitstoten en u smaden en uw naam als slecht verwerpen omwille van de Zoon des mensen. Verblijd u op die dag en spring op van vreugde, want zie, uw loon is groot in de hemel. Hun vaders deden immers evenzo met de profeten.

LUKAS 6:20-23

Ze sluiten je buiten en haten je. Uit de samenleving buitengesloten worden omdat je christen bent, is een van de dingen die Jezus Zijn discipelen leert te verwachten. Afwijzing door mensen is een van de moeilijkste dingen om als discipel van Jezus te aanvaarden. Hoewel we Jezus willen, willen we ook dat mensen ons aardig vinden. We

willen vooral dat bepaalde mensen ons aardig vinden. En sommige mensen van wie we graag zouden willen dat ze ons aardig vinden, zullen ons niet aardig vinden als we voor Christus opkomen. Door trouw te zijn aan Hem lopen we daarom het risico buitengesloten te worden van gezelschap waar we liever bij zouden horen.

Dat is iets waarvan Jezus zei dat je ermee te maken zult krijgen. Je zult buitengesloten worden. Je zult zelfs beschimpt worden. Dat betekent dat je belasterd en bekritiseerd zult worden, enzovoort, omdat je christen bent. Zelfs je naam zal als iets kwaads verworpen worden omdat je christen bent.

Dat is interessant, want christenen zijn mensen die staan voor wat goed en rechtvaardig is. Waarom zou iemand kwaadspreken over een goede christen en zijn naam verwerpen alsof hij slecht is? Toch is dat precies wat er op dit moment in onze samenleving gebeurt. Als je je uitspreekt voor gerechtigheid, word je iemand genoemd die haat. Je bent een slecht mens. Je vormt een gevaar voor de vooruitgang van de samenleving. Je moet uit de weg geruimd worden. Je moet heropgevoed worden. Je moet gevoeliger gemaakt worden, of wat dan ook. Je bent een slecht mens als je opkomt voor wat altijd als rechtvaardig is beschouwd, omdat de samenleving een andere kant opgaat. Je zult buitengesloten en beschimpt worden, en je naam zal als iets kwaads verworpen worden.

Ik zeg niet dat je erop moet rekenen, maar Hij zei:

Gelukkig zijn jullie als dat gebeurt, want zo werden de profeten precies door hun generatie behandeld. Hij zegt:

Wees blij op die dag en spring een gat in de lucht.

Hier zegt Hij dat je beloning groot is in de hemel. Je zult hier niet noodzakelijk een beloning of een omkering van deze situatie krijgen. Misschien lijd je je hele leven onder vervolging. Maar er is ook nog een ander leven, en daar zijn beloningen om rekening mee te houden. Die maken het beslist de moeite waard.

De profeten van vroeger werden voor het grootste deel door hun landgenoten gedood. Ze werden beslist afgewezen. Daarom bevind je je in het gezelschap van zulke mensen wanneer je ter wille van de gerechtigheid wordt afgewezen.

9

Gevaar van ieders goedkeuring

Het tegenovergestelde daarvan is natuurlijk vers 26:

Maar wee u, rijken, want u hebt uw troost al. Wee u, die verzadigd bent, want u zult hongerlijden. Wee u die nu lacht, want u zult treuren en huilen. Wee u, wanneer alle mensen goed van u spreken, want hun vaders deden evenzo met de valse profeten.

LUKAS 6:24-26

Er is niets mis mee als er mensen zijn die een hoge dunk van je hebben. Maar wanneer alle mensen goed over je spreken, sluit je ergens een compromis. Als je een volkomen consequent rechtvaardig leven leidt, zullen zondaars zich daar niet prettig bij voelen.

Zondaars voelen zich veel prettiger wanneer het lijkt alsof iedereen net als zij is, want ooit hadden zondaars een geweten. Soms hebben ze het zo afgestompt dat ze het niet meer voelen, maar waarschijnlijk zit het nog altijd in hen. Er is iets wat van tijd tot tijd aan hen knaagt en zegt:

Dit klopt eigenlijk niet.

Maar zolang iedereen om hen heen hetzelfde doet, denken ze dat dit het gemakkelijk maakt.

Ik heb niet het gevoel dat dit helemaal goed is, maar niemand doet het anders. Ik doe gewoon wat iedereen doet. Dus eigenlijk kan God me niet veroordelen. Dan zou Hij iedereen moeten veroordelen. Niemand doet het anders dan ik. Niemand is beter dan ik. God moet het vast wel relatief beoordelen.

Maar dan verschijnt er iemand die die slechte dingen niet doet, die rechtvaardig leeft, Jezus volgt en geen compromissen sluit. De zondaars verwelkomen dat niet. Het licht verschijnt en ze haten het licht. Ze hebben de duisternis lief. Ze willen niet dat hun daden aan het licht komen. Alleen al de aanwezigheid van rechtvaardige mensen laat

zien dat niet iedereen deze goddeloze dingen doet. Opeens maakt het contrast hun duidelijk dat ze schuldig zijn. Gewoonlijk halen mensen uit naar degenen die hun kwade wegen aan het licht brengen en vervolgen ze hen.

Reken erop, zegt Hij. Maar wanneer dat gebeurt, wanneer ze je naam verwerpen en je vervolgen, zegt Hij dat je moet opspringen van vreugde. Maar wee jou wanneer niemand dat doet, wanneer niemand iets op je aan te merken heeft.

10

Jezus verdiept en corrigeert de wet

Hij gaat verder in vers 27:

Maar Ik zeg tegen u die dit hoort: Heb uw vijanden lief; doe goed aan hen die u haten. Zegen hen die u vervloeken, en bid voor hen die u belasteren. Bied hem die u op de ene wang slaat, ook de andere. Verhinder hem die het bovenkleed van u afpakt, niet ook uw onderkleed te nemen. Maar geef aan ieder die iets van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is. En zoals u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo. En als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars hebben degenen lief die hen liefhebben. En als u goeddoet aan hen die u goeddoen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars doen hetzelfde. En als u leent aan hen van wie u hoopt terug te ontvangen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars lenen aan zondaars, om hetzelfde terug te ontvangen.

LUKAS 6:27-34

Maar heb uw vijanden lief en doe goed, en leen zonder te hopen iets terug te krijgen. Dan zal uw loon groot zijn en zult u kinderen van de Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en slechten. Wees dan barmhartig, zoals ook uw Vader barmhartig is.

LUKAS 6:35-36

Dit gedeelte wordt in Mattheüs 5 weergegeven, met slechts één uitzondering, namelijk de uitspraak die we de gouden regel noemen. Wat Hij in vers 31 zegt, staat in Mattheüs 7, maar nog steeds in de Bergrede. Maar in Mattheüs 5 staat dit onderwijs in een iets andere context. Mattheüs 5 bevat een reeks uitspraken van Jezus waarin Hij zei:

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult niet doden; en: Wie doodt, zal door de rechtbank schuldig bevonden worden.

MATTHEÛS 5:21

en dan citeert Hij iets waarvan ze hebben gehoord dat het gezegd is, meestal iets uit de wet. Vervolgens zegt Hij:

Maar Ik zeg u:

waarbij Hij verder uitwerkt wat ze al hebben gehoord.

Wanneer Jezus daarop verder ingaat, spreekt Hij het niet tegen, tenzij Hij het gedeelte tegenspreekt dat een mens erbij heeft verzonnen. Hij zegt bijvoorbeeld:

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult niet doden; en: Wie doodt, zal door de rechtbank schuldig bevonden worden.

MATTHEÛS 5:21

Hij wijst dat niet af. Hij voegt er iets aan toe. Hij zegt:

Het is waar dat je niet mag moorden, maar je mag evenmin haten of zonder reden boos zijn op je broeder.

Hij zegt:

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult geen overspel plegen.

MATTHEÛS 5:27

Hij ontkent niet dat dit waar is, maar Hij zegt dat je verder moet gaan en moet erkennen dat overspel iets in je hart kan zijn, en niet alleen lichamelijke daden.

De wet zegt dat als je van je vrouw scheidt, je haar een scheidbrief moet geven. Als je van je vrouw gescheiden bent, moet je dat ongetwijfeld inderdaad nog steeds doen. Maar Hij zei dat je niet van haar moet scheiden, behalve wegens ontucht. Je moet ervoor zorgen dat je niet ten onrechte van haar scheidt.

Hij zei:

Verder hebt u gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult de eed niet breken, maar u zult voor de Heere uw eden houden.

MATTHEÛS 5:33

Hij zegt:

Dat moet je zeker doen. Als je zweert bij de naam van God, kom je eden dan na. Maar volgens mij kun je eden beter helemaal achterwege laten. Je hoeft geen eden af te leggen. Je moet eerlijk genoeg zijn om geen eed nodig te hebben om je aan je woord te houden.

Dan zegt Hij:

U hebt gehoord dat er gezegd is: Oog voor oog en tand voor tand.

MATTHEÛS 5:38

Dit staat allemaal in Mattheüs 5. Hij zegt:

Maar Ik zeg: keer ook de andere wang toe, geef aan wie iets van je vraagt en ga een tweede mijl mee.

Geven aan degenen die je iets vragen, staat ook hier in dit gedeelte.

11

Heb je vijanden lief

Maar:

heb je vijand lief,

waarover het hier vanaf vers 27 gaat, vormt in Mattheüs 5 het zesde geval waarin Jezus zei:

U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten.

MATTHEÛS 5:43

Dit is het eerste van die gevallen waarin Jezus tegenspreekt wat ze hebben gehoord. Maar wat Hij tegenspreekt, is iets wat niet in de wet staat. De wet zei inderdaad:

U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten. Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen;

MATTHEÛS 5:43-44

Maar er stond niet:

Haat je vijand.

Dat was een rabbijnse toevoeging. Ze hadden horen onderwijzen dat ze hun vijanden moesten haten, maar dat was niet wat God had gezegd. Dus Jezus corrigeerde dat.

Merk op dat Jezus telkens zei:

Jullie hebben horen zeggen, maar ik zeg:

In de eerste vijf gevallen was alles wat ze hadden gehoord de wet, en Hij sprak die niet werkelijk tegen. In wezen zei Hij:

Hier zit een principe achter dat verder gaat dan jullie denken. Ik zal jullie vertellen wat dat principe is en hoever het werkelijk gaat.

Maar het laatste geval was:

Jullie hebben gehoord dat je je naaste moet liefhebben en je vijand moet haten.

Dat is niet wat de wet zegt. Dus zegt Hij:

U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten. Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen;

MATTHEÛS 5:43-44

Het gedeelte dat we zojuist hebben gelezen, staat in dat verband.

Lukas plaatst het in een iets ander verband, omdat hij vlak daarvoor heeft gezegd:

Zalig bent u, wanneer de mensen u haten, en wanneer zij u uitstoten en u smaden en uw naam als slecht verwerpen omwille van de Zoon des mensen.

LUKAS 6:22

Je bent zalig, maar je moet weten wat je in zulke situaties moet doen. Hoe behandel je zulke mensen? Daarom laat hij op die zaligsprekingen en die vervloeking en dit volgen:

Maar Ik zeg tegen u die dit hoort: Heb uw vijanden lief; doe goed aan hen die u haten. Zegen hen die u vervloeken, en bid voor hen die u belasteren. Bied hem die u op de ene wang slaat, ook de andere. Verhinder hem die het bovenkleed van u afpakt, niet ook uw onderkleed te nemen. Maar geef aan ieder die iets van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is. En zoals u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo. En als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars hebben degenen lief die hen liefhebben. En als u goeddoet aan hen die u goeddoen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars doen hetzelfde. En als u leent aan hen van wie u hoopt terug te ontvangen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars lenen aan zondaars, om hetzelfde terug te ontvangen.

LUKAS 6:27-34

Je bent zalig als ze je haten, dus doe hun geen kwaad terug. Doe hun goed.

12

Vervolging als teken van trouw

In zekere zin doen ze eigenlijk iets wat je in één opzicht als goed zou kunnen beschouwen. Ze plaatsen je in de juiste categorie. Gehaat worden ter wille van de gerechtigheid is een compliment. Als slechte mensen vinden dat je goed genoeg bent om door hen gehaat te worden, en dat je genoeg van hen verschilt om hen een ongemakkelijk gevoel te geven, dan is dat een soort compliment. Je moet beter zijn dan je misschien had gedacht.

In Handelingen staat dat de discipelen Johannes en Petrus door het Sanhedrin werden geslagen en vrijgelaten. Ze gingen daar weg en verheugden zich erover

En zij lieten zich door hem overtuigen; en toen zij de apostelen bij zich geroepen hadden, geselden zij hen en geboden hun dat zij niet zouden spreken in de Naam van Jezus, en zij lieten hen gaan. Zij dan gingen weg uit de tegenwoordigheid van de Raad en waren verblijd dat zij waardig geacht waren, omwille van Zijn Naam schandelijk behandeld te worden.

HANDELINGEN 5:40-41

Wie achtte hen dat waard? In zekere zin deed God dat waarschijnlijk, maar het Sanhedrin deed het. Het Sanhedrin achtte hen waard om ter wille van Jezus te lijden. Het Sanhedrin was zo tegen Jezus, en zij waren zo vóór Jezus, dat ze christelijk genoeg waren om aanstootgevend te zijn voor het Sanhedrin. Als het Sanhedrin hen niet vervolgde terwijl het Jezus haatte, zou dat in zekere zin een soort teleurstelling zijn. Als mensen die Jezus haten niets aan jou kunnen vinden om te haten, dan achten ze je blijkbaar niet genoeg op Hem lijken om voor hen een probleem te zijn. Het betekent niet dat we ernaar moeten verlangen gehaat te worden. Maar we weten dat er mensen zijn die zich fel tegen Jezus verzetten. Als ze vreedzaam met ons samenleven en niets aanstootgevends aan ons vinden, dan zou dat ons iets moeten zeggen: blijkbaar lijk ik niet erg op Jezus, want wat ze in Hem haten, zien ze niet in mij. Vermoedelijk zouden ze het ook in mij moeten haten.

In zekere zin is het een compliment als bepaalde slechte mensen je haten. Je zegt: „Uit jouw mond is dat een compliment.” Want als je mij aardig vond, zou dat kunnen betekenen dat ik te veel op jou lijk. Dat zeg je niet, maar dat is eigenlijk wat Hij hier suggereert. Ze zegenen je door je bij de profeten te rekenen, door je bij Christus te rekenen, doordat ze tegen jou dezelfde bezwaren hebben als tegen Hem. Daarom zegen je degenen die je vervloeken en bid je voor degenen die je boosaardig behandelen.

13

De andere wang toekeren

Hij zegt:

Als iemand je op de wang slaat, bied hem dan ook de andere aan.

In Mattheüs staat er specifiek:

Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze;
maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe;

MATTHEÛS 5:39

Hier staat alleen:

Op de wang.

Eigenlijk staat in de Engelse brontekst zelfs het woord „ene” er niet, al heeft de HSV hier wel „de ene wang”. Er staat in de bron alleen:

Maar Ik zeg tegen u die dit hoort: Heb uw vijanden lief; doe goed aan hen die u haten. Zegen hen die u vervloeken, en bid voor hen die u belasteren. Bied hem die u op de ene wang slaat, ook de andere. Verhinder hem die het bovenkleed van u afpakt, niet ook uw onderkleed te nemen. Maar geef aan ieder die iets van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is. En zoals u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo. En als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars hebben degenen lief die hen liefhebben. En als u goeddoet aan hen die u goeddoen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars doen hetzelfde. En als u leent aan hen van wie u hoopt terug te ontvangen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars lenen aan zondaars, om hetzelfde terug te ontvangen.

LUKAS 6:27-34

Maar in Mattheüs is het specifieker: hij slaat je op de rechterwang. Dat is belangrijk, want als je tegenover iemand staat, is de rechterwang de wang die overeenkomt met zijn linkerhand.

Als een man je gaat aanvallen en je echt pijn probeert te doen, is de aanname in de Schrift dat de meeste mensen, de overgrote meerderheid, rechtshandig zijn. Dus als een man je wil uitschakelen, zal hij je met zijn rechterhand slaan. Maar als hij tegenover je staat, zal die rechterhand je op de linkerwang raken. Wanneer Jezus dus zegt:

Als hij je op je rechterwang slaat, schetst Hij een situatie waarin iemand je met de rug van zijn hand slaat. Als ik tegenover je sta, je met mijn rechterhand sla en daarbij je rechterwang raak, moet ik dat met de rug van mijn hand doen.

Dit verwijst dus meer naar een belediging dan naar lichamelijk letsel. Het gaat hier niet zozeer om het bedwingen van het instinct tot zelfbehoud, maar om het bedwingen van het instinct om je waardigheid te redden. Als iemand je beledigt, zijn dat normaal gesproken woorden die tot een gevecht kunnen leiden. Maar jij moet je er niet toe laten verleiden. Laat ze je maar beledigen. Laat ze je maar in het gezicht slaan. Voor een Jood is het buitengewoon beledigend om zelfs maar het gezicht van een man aan te raken, en al helemaal om hem te slaan. Dit is dus het beeld van iemand die je haat, je wil beledigen en je in het gezicht slaat. Het doet misschien een beetje pijn, maar je raakt er niet door gewond. Je trots raakt er nog steeds door gekrenkt. Maar Jezus zegt hier: „Slik je trots in. Aanvaard de belediging en neem geen wraak.”

14

Afzien van eigen rechten en bezit

Hij zegt:

En als iemand je mantel afpakt, houd dan ook je hemd niet achter.

Dit is ongetwijfeld een overdrijving. In Mattheüs staat:

Als iemand je voor de rechter sleept om je mantel te krijgen, geef hem dan ook je hemd.

In plaats van het voor de rechtbank uit te vechten, geef je hem wat hij wil. Geef hem meer dan hij wil. Er zullen momenten zijn waarop je dit letterlijk zou doen, maar soms is het niet noodzakelijk letterlijk bedoeld. Het idee is dat je je meer om hem en zijn aanspraken moet bekommeren dan om jezelf en je eigen aanspraken. Het is de bedoeling dat je anderen boven jezelf stelt, of hen ten minste op hetzelfde niveau als jezelf plaatst. Dus als hij die mantel echt wil, heeft hij misschien meer nodig dan dat. Geef hem ook je onderkleed. Stel zijn belangen boven die van jezelf.

Dit is werkelijk een overdrijving, want het zou verkeerd zijn om aan iedereen te geven die je iets vraagt. Om te beginnen zou je, als je de hele dag naar christelijke radio luistert, al voor het einde van de dag blut zijn, want iedereen zal je om geld vragen.

Aan de andere kant zijn er bedelaars aan wie je waarschijnlijk niet moet geven. Ouders moeten hun kinderen beslist niet alles geven waar ze om vragen. Dat zou niet goed voor hen zijn. Paulus zelf zei:

er zijn mensen die niet werken en dus ook niet zouden moeten eten.

Als iemand dus weigert te werken, zou het een overtreding zijn om hem geld te geven.

Dus wanneer Jezus zegt:

Maar Ik zeg tegen u die dit hoort: Heb uw vijanden lief; doe goed aan hen die u haten. Zegen hen die u vervloeken, en bid voor hen die u belasteren. Bied hem die u op de ene wang slaat, ook de andere. Verhinder hem die het bovenkleed van u afpakt, niet ook uw onderkleed te nemen. Maar geef aan ieder die iets van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is. En zoals u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo. En als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars hebben degenen lief die hen liefhebben. En als u goeddoet aan hen die u goeddoen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars doen hetzelfde. En als u leent aan hen van wie u hoopt terug te ontvangen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars lenen aan zondaars, om hetzelfde terug te ontvangen.

LUKAS 6:27-34

bedoelt Hij dat niet volkomen letterlijk, alsof je iedere keer dat iemand je iets vraagt, hem iets moet geven. Hij bedoelt veeleer dat je zonder onderscheid moet geven. Je moet niet alleen aan je vrienden geven. Je moet niet alleen geven aan mensen die je aardig vindt. Je moet aan iedereen geven. Hij heeft het erover dat je zowel je vijanden als je vrienden moet liefhebben. Als je vijand iets nodig heeft, onthoud het hem dan

niet omdat hij je vijand is. Misschien zou je zonder aarzelen iets aan je kinderen of je vrienden geven, maar omdat hij je vijand is, denk je: „Ik denk niet dat ik hem ga helpen.” Nee, geef zonder onderscheid aan iedereen.

Hij bedoelt niet ieder afzonderlijk geval, want er zouden gevallen zijn waarin je zelfs aan je kinderen of je vrienden niet zou willen geven. Wees veeleer niet bevooroordeeld tegen bepaalde mensen wanneer je hun liefde betoont en praktische hulp biedt als ze iets nodig hebben.

Eerlijk gezegd geloof ik dat dit allemaal overdrijvingen zijn. Toen Hij zei:

Als iemand je op de ene wang slaat, keer hem dan ook de andere toe, zijn er andere dingen die je kunt doen. Je kunt weglopen. Je kunt... weet je, je kunt met hem praten. Er zijn verschillende dingen die je kunt doen. Alleen maar zeggen: „Hier, sla deze ook maar,” betekent niet per se... om het naar de letter te volgen, zou je hem letterlijk je andere wang moeten toekeren en zeggen: „Neem die ook maar.” Er is niets mis mee om dat te doen. Ik ben maar één keer geslagen, en het was geen klap met de vlakke hand. Het was een vuistslag, maar ik wist niets anders te doen dan de andere wang toe te keren. En dat deed ik. Gelukkig werd ik niet nog een keer geslagen. Maar ik keerde letterlijk de andere wang toe, omdat Jezus dat zei.

Maar ik kan me zeker situaties voorstellen waarin iemand je beledigingen naar het hoofd slingert, of zelfs van plan is je aan te vallen en pijn te doen, en waarin weglopen het juiste is om te doen. Keer hem de andere wang toe. Op andere momenten zou je rustig met hen kunnen praten, of wat dan ook. Er zijn verschillende dingen die je kunt doen. Jezus geeft eenvoudigweg een model voor een ander soort reactie op mensen die je haten, die je kwaad aandoen, die iets van je willen en die je anders misschien geneigd zou zijn over te slaan wanneer je liefdadigheid betracht. Maar sla hen bij je liefdadigheid niet over omdat ze je vijanden zijn.

15

De gouden regel en liefde zonder wederdienst

Dan zegt Hij in vers 31:

Behandel anderen zoals je zelf door hen behandeld wilt worden.

In Mattheüs 7:12 gaf Jezus dezelfde regel, en Hij liet daarop volgen:

Alles dan wat u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo, want dat is de Wet en de Profeten.

MATTHEÛS 7:12

Het is een andere manier om te zeggen:

U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten. Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen;

MATTHEÛS 5:43-44

Wat je wilt dat zij voor jou doen, doe jij voor hen.

En Hij zegt:

En als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars hebben degenen lief die hen liefhebben. En als u goeddoet aan hen die u goeddoen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars doen hetzelfde. En als u leent aan hen van wie u hoopt terug te ontvangen, wat voor dank komt u daarvoor toe? Immers, ook de zondaars lenen aan zondaars, om hetzelfde terug te ontvangen.

LUKAS 6:32-34

Dit komt overeen met iets tegen het einde van Mattheüs 5, waar Jezus zegt dat zelfs de tollenaars dat doen. Als je iemand begroet die je vriend is, doe je niets meer dan tollenaars doen. Als je vriendelijk bent tegen iemand die tot je vrienden behoort, doen

zelfs de slechtste mensen, de tollenaars, dat. Je moet verder gaan dan dat. Je moet mensen liefhebben die niet je vrienden zijn, enzovoort. Dat is wat Jezus hier zegt.

Hij zegt:

Maar heb uw vijanden lief en doe goed, en leen zonder te hopen iets terug te krijgen. Dan zal uw loon groot zijn en zult u kinderen van de Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en slechten. Wees dan barmhartig, zoals ook uw Vader barmhartig is.

LUKAS 6:35-36

16

Volmaakt zijn zoals de Vader

Deze laatste regel vormt ook het einde van deze bespreking in Mattheüs 5, alleen luidt de laatste regel in Mattheüs 5:

Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.

MATTHEÛS 5:48

Deze regel in Mattheüs is voor mensen erg moeilijk geweest, omdat ze zeggen dat Jezus een onmogelijke norm voorhoudt. Wij kunnen niet volmaakt zijn zoals God volmaakt is. Sommigen hebben dat zelfs gebruikt als excuus om te zeggen dat het niet werkelijk de bedoeling is dat wij ons aan de Bergrede houden. Die stelt een onmogelijk hoge norm. Wat Jezus doet door deze norm te geven, is ons eenvoudigweg laten weten dat wij niet gehoorzaam kunnen zijn op het niveau dat God eist. Het is dus de bedoeling dat we de hoop opgeven ooit gehoorzaam te kunnen zijn en alleen op de genade van God vertrouwen.

Deze regel aan het einde van Mattheüs 5:

Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.

MATTHEÛS 5:48

geeft hun reden om te opperen: „Oké, ik begrijp het. Deze regels die Jezus heeft gegeven, zijn gewoon niet realistisch. Hij laat ons onszelf met God vergelijken, en wij steken ongunstig af bij God en kunnen het niet beter doen. Hij moet ons dus leren op genade te vertrouwen, niet op werken.”

Dit is onder bepaalde evangelischen een heel gebruikelijke uitleg van de Bergrede, en dat is een enorme vergissing. Jezus maakt namelijk duidelijk dat Hij wel degelijk verwacht dat zij doen wat Hij in de Bergrede zegt. Aan het einde van de rede zegt Hij:

Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en ze doet, die zal Ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft; en de slagregen viel neer en de waterstromen kwamen en de winden waaiden en stortten zich op dat huis, maar het stortte niet in, want het was op de rots gefundeerd. En ieder die deze woorden van Mij hoort en ze niet doet, zal met een dwaze man vergeleken worden, die zijn huis op zand gebouwd heeft;

MATTHEÛS 7:24-26

Hij verwacht dat ze gedaan worden. Hij verwacht dat dit gedaan wordt.

17

Onbegrensde barmhartigheid en liefde

Maar hoe kun je volmaakt zijn zoals je Vader in de hemel volmaakt is? Hier helpt Lukas ons verder. Lukas parafraseert dat als volgt:

Wees barmhartig, zoals jullie hemelse Vader barmhartig is.

Hoe is dat relevant? Hoe is dat hetzelfde? Beide uitspraken worden gedaan aan het einde van deze bespreking over niet alleen vriendelijk zijn voor je vrienden, maar zelfs vriendelijk zijn voor je vijanden, omdat God dat ook doet.

In Mattheüs zegt Hij:

zodat u kinderen zult zijn van uw Vader, Die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

MATTHEÛS 5:45

Dat wil zeggen: God is zonder onderscheid vriendelijk. Dat zegt Hij hier ook:

Maar heb uw vijanden lief en doe goed, en leen zonder te hopen iets terug te krijgen. Dan zal uw loon groot zijn en zult u kinderen van de Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en slechten.

LUKAS 6:35

Het is duidelijk dat Hij bedoelt: naast alle anderen. Dat wil zeggen dat God niet beperkt is in Zijn liefde voor mensen. Zijn liefde omvat iedereen.

Het woord 'volmaakt' in Mattheüs zou 'allesomvattend, grondig of volledig' betekenen. Wees volledig in je liefde, niet beperkt in je liefde. Wees zoals je Vader is. Wees barmhartig zoals Hij dat is. Wees volmaakt, dat wil zeggen: allesomvattend in je barmhartigheid en je liefde, niet alleen tegenover degenen die je vrienden zijn. De tollenaars doen dat ook. Jij moet anders zijn dan zij. Wees niet zoals de tollenaars. Wees zoals je Vader in de hemel: volmaakt, volledig, grondig, onbeperkt in Zijn liefde. Hij heeft zelfs de goddelozen en de onrechtvaardigen lief. Hij laat de zon over hen schijnen en de regen op hen vallen. Hij is vriendelijk voor ondankbare en slechte mensen.

Wat Jezus zegt, is dat de tollenaars en zondaars dankbaar en vriendelijk zijn tegenover hun vrienden, maar niet tegenover hun vijanden. God is vriendelijk en liefdevol voor iedereen. Dus zeg Ik je dat je zoals Hem moet zijn, en dat is niet onmogelijk. Het is moeilijk. Het zou zonder de Geest van God zelfs onmogelijk kunnen zijn, maar wij leven niet zonder de Geest van God. Het is de bedoeling dat wij de vrucht van de Geest laten zien. Daartoe behoort liefde die niet beperkt is tot alleen onze vrienden. Die is bovennatuurlijk.

18

Lenen zonder terugbetaling te eisen

Ik wil iets zeggen over dat ene zinnetje in vers 35:

Leen uit zonder iets terug te verwachten.

Betekent dit dat we nooit terugbetaald mogen worden voor wat we aan mensen uitlenen? Er is een verschil tussen uitlenen en geven, maar hier klinkt het alsof uitlenen en geven hetzelfde zijn. Je geeft iemand iets cadeau en verwacht het niet terug. Maar als je iets uitleent, verwacht je normaal gesproken wel dat je het terugkrijgt. Dat is het verschil tussen iets uitlenen en iets cadeau geven. Waarom zou je dan iets uitlenen zonder iets terug te verwachten?

Ik denk dat wat Hij zegt ervan uitgaat dat degene die leent behoeftig is. In die tijd leende men bijna uitsluitend geld uit aan arme mensen. Ze hadden geen banken die zakelijke leningen en dergelijke verstrekten. In deze samenleving dienen de meeste leningen daarvoor. Maar destijds leende men geld uit aan een arm iemand die in grote nood verkeerde en zei: 'Kun je me hier even helpen? Ik betaal je terug. Als je vandaag een hamburger voor me betaalt, betaal ik je donderdag met alle plezier terug.'

Dan zeg je: 'Weet je wat? Ik koop die hamburger voor je. Als je me kunt terugbetalen, is dat prima. Als je dat niet kunt, is dat ook prima.' In gedachten laat je het los, omdat je weet dat hij je misschien niet kan terugbetalen. Je gaat hem die last niet opleggen als hij zo arm is. Misschien moet hij donderdag opnieuw lenen in plaats van je donderdag

terug te betalen. Je weet maar nooit. Misschien blijft hij maar in nood verkeren. Je gaat hem niet onder druk zetten en zeggen: 'Je bent me nog geld schuldig.' Je leent het hem en laat je aanspraak erop los.

19

Plichten van lener en uitlener

Het lijkt op een geschenk, maar dit is het punt: sommige mensen lenen liever iets en betalen het terug dan dat ze een geschenk aannemen. Daar zit meer waardigheid in. Er zit meer waardigheid in wanneer je zegt: 'Ik kom op dit moment gewoon een beetje tekort, maar ik kan dit aan. Als je me maar een paar dagen geeft, betaal ik je terug.' Er zit een zekere waardigheid in wanneer je zegt: 'Ik ben geen bedelaar. Ik krijg alleen een paar dagen wat hulp en ik ga dit oplossen. Ik neem mijn verantwoordelijkheid.' Liefdadigheid ontvangen is vernederender.

Vaak kun je in plaats van liefdadigheid te geven, zeggen: 'Hier is een lening.' Maar in je hart is het liefdadigheid. Als hij het nooit terugbetaalt, ga jij je daar in je hart niet druk om maken. Je gaat hem er niet mee belasten. Maar hij, degene die het ontvangt, moet zichzelf verantwoordelijk achten om het terug te betalen. Als je geld leent van een andere christen, zeg je niet: 'Hij moet niets terugverwachten, dus ik betaal hem niet terug.' Nee, jouw verplichting als lener is anders dan zijn verplichting als uitlener.

Als lener moet je er nauwgezet op toezien dat je al je schulden betaalt, omdat je hebt gezegd dat je dat zou doen. Christenen moeten doen wat ze zeggen dat ze zullen doen. Wanneer je een lening aangaat, beloof je die terug te betalen. Als je niet kunt terugbetalen, wil die persoon je misschien liefdadigheid betonen. Maar in je hart moet het zijn: 'Ik ga betalen, omdat ik heb gezegd dat ik dat zou doen. Ik ga niet liegen. Ik ga deze lening niet onbetaald laten.'

Degene die ontvangt, moet altijd vastbesloten zijn terug te betalen. Maar degene die uitleent, moet erop voorbereid zijn dat hij niet wordt terugbetaald en moet daar geen punt van maken. Dit gaat natuurlijk over hulp aan de armen. Als je iemand helpt een nieuwe auto of een of ander luxeartikel te kopen, zouden er andere principes gelden.

Dat is namelijk niet de situatie die Jezus werkelijk voor ogen heeft, of die iemand in Zijn tijd voor ogen zou hebben. Daar gelden ongetwijfeld andere principes. Al kan het nog steeds zo zijn dat je uiteindelijk de lening moet kwijtschelden.

20

De maat waarmee je anderen behandelt

Vers 37:

Oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; veroordeel niet en u zult niet veroordeeld worden; laat los en u zult losgelaten worden. Geef en aan u zal gegeven worden: een goede, vastgedrukte, geschudde, overlopende maat zal men u in de schoot geven, want met dezelfde maat waarmee u meet, zal er bij u ook gemeten worden.

LUKAS 6:37-38

Deze leer wordt aan het begin van Mattheüs 7 wat minder uitvoerig weergegeven:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

want met dezelfde maat waarmee je meet, zal ook jou toegemeten worden.

en:

„Vergeef, dan zal jou ook vergeven worden” — waar de HSV „laat los” en „losgelaten” heeft — zijn eigenlijk uitwerkingen van hetzelfde principe in enkele enigszins verschillende situaties. Zoals je andere mensen behandelt, zo kun je verwachten dat je zelf ook behandeld wordt. Als zij dat niet doen, dan doet God het. Als je geeft, zullen zij jou teruggeven, hoewel degene aan wie je geeft dat misschien niet doet. Maar God zal jou teruggeven.

God zal jou belonen. Dat is wat Jezus iets later in Lukas 14 zegt. In Lukas 14:12 zei Hij ook tegen degene die Hem had uitgenodigd:

En Hij zei ook tegen hem die Hem uitgenodigd had: Wanneer u een middag- of avondmaaltijd houdt, roep dan niet uw vrienden, ook niet uw broers, en niet uw familieleden of rijke burenen, opdat ook zij u niet op hun beurt terugvragen en het u vergolden wordt.

LUKAS 14:12

Verwacht niet dat zij je gastvrijheid vergelden.

Wanneer u echter een feestmaaltijd gereedmaakt, nodig dan armen, verminkten, kreupelen en blinden. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u te vergelden. Want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen.

LUKAS 14:13-14

Dus als je aan de armen geeft, kunnen zij je niet terugbetalen, en dat is goed. Want als ze dat wel doen, ben je terugbetaald. Je verschijnt voor het oordeel en niemand is je nog iets verschuldigd. Als je edelmoedige dingen voor mensen doet en zij je niet terugbetalen, rekent God dat als Zijn schuld, en Hij zal je bij de opstanding terugbetalen. Het is veel beter om door God terugbetaald te worden. Daar komt ongetwijfeld rente bij. En dus:

Oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; veroordeel niet en u zult niet veroordeeld worden; laat los en u zult losgelaten worden. Geef en aan u zal gegeven worden: een goede, vastgedrukte, geschudde, overlopende maat zal men u in de schoot geven, want met dezelfde maat waarmee u meet, zal er bij u ook gemeten worden.

LUKAS 6:37-38

Op veel plaatsen in het onderwijs van Jezus wordt dat punt benadrukt.

21

Wat 'oordeel niet' werkelijk betekent

Maar hoe zit het hiermee?

Dit is beslist de Schrifttekst die het meest verkeerd wordt begrepen, in elk geval door ongelovigen. Want iedere keer dat je zegt dat iets wat zij doen verkeerd is, zeggen ze:

Oordeel niet, dan word je ook niet geoordeeld.

Jullie christenen horen niet te oordelen.”

Wacht eens even. De Bijbel gebiedt ons te oordelen. Op veel plaatsen wordt ons gezegd dat we moeten oordelen. In het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 7, vers 24, zei Jezus zelfs:

Oordeel niet naar wat voor ogen is, maar vel een rechtvaardig oordeel.

JOHANNES 7:24

Er zijn twee plaatsen waar Jezus zegt dat we niet moeten oordelen. De ene staat in de Bergrede en de andere staat hier.

Maar dan zegt Hij:

Maar oordeel wel rechtvaardig.

Er is evenzeer een gebod om te oordelen als een gebod om niet te oordelen.

Er zijn verschillende soorten oordeel. Sommige vormen van oordeel zijn verboden, andere worden geboden. We zijn verplicht over sommige dingen rechtvaardig te oordelen. Welke soort is dan verboden? Een oppervlakkig oordeel, oordelen naar de uiterlijke schijn, is een vergissing. Achter wat er gebeurt en achter de beweegredenen

gaat namelijk vaak een diepere waarheid schuil. Er zijn omstandigheden waarvan je niet op de hoogte bent. Vorm geen overhaaste oordelen over dingen, alleen op grond van wat je hebt gezien. Maar je moet wel rechtvaardige oordelen vormen.

Er zijn veel plaatsen in de Bijbel, waaronder een aantal in 1 Korinthe, die ons zeggen dat we moeten oordelen. Paulus zei in 1 Korinthe 2:

De geestelijke mens beoordeelt wel alle dingen, zelf echter wordt hij door niemand beoordeeld.

1 KORINTHE 2:15

Hij zegt:

Ik spreek toch tot u als tot verstandige mensen, beoordeelt u dan zelf wat ik zeg.

1 KORINTHE 10:15

Hij zegt:

En laten twee of drie profeten spreken, en laten de anderen het beoordelen.

1 KORINTHE 14:29

Er zijn nog veel andere plaatsen waar ons wordt gezegd te oordelen.

Wat betekent dit dan?

Oordeel niet en u zult niet geoordeeld worden; veroordeel niet en u zult niet veroordeeld worden; laat los en u zult losgelaten worden. Geef en aan u zal gegeven worden: een goede, vastgedrukte, geschudde, overlopende maat zal men u in de schoot geven, want met dezelfde maat waarmee u meet, zal er bij u ook gemeten worden.

LUKAS 6:37-38

22

Huichelachtig oordelen en zelfonderzoek

Dat blijkt duidelijk uit de context. Hij zegt dat met de maat die je gebruikt, jou weer gemeten zal worden. Je wilt niet oordelen met een maat die jou zou veroordelen als die ook voor jou werd gebruikt. Als je zegt: „Het is verkeerd om naar de bioscoop te gaan,” en je gaat vervolgens zelf naar de bioscoop, dan veroordeelt dezelfde norm waarnaar je over anderen oordeelt ook jou.

In de versie van Mattheüs zegt Jezus eerst:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

Daarna zegt Hij dat als je broeder een splinter in zijn oog heeft en jij zegt:

Of, hoe zult u tegen uw broeder zeggen: Laat toe dat ik de splinter uit uw oog haal; en zie, er is een balk in uw eigen oog?

MATTHEÛS 7:4

terwijl je een balk in je eigen oog hebt, je een huichelaar bent. Dit is een huichelachtig oordeel, waarbij je doet alsof je beter bent dan zij, terwijl je in werkelijkheid slechter bent dan zij. Je oordeelt over hen naar een norm waardoor jij er slecht vanaf zou

komen als zij jou naar diezelfde norm zouden beoordelen.

Maar Hij zegt in Mattheüs 7 wel:

Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen.

MATTHEÛS 7:5

Er is een moment waarop je van nut kunt zijn bij het beoordelen en bekritisieren van het gedrag van iemand anders, en waarop je een zinvol en opbouwend oordeel over diegene kunt geven. Maar dat kan pas nadat je de balk uit je eigen oog hebt gehaald. Jezus ging ervan uit dat dit mogelijk was. Hij zei:

Haal hem uit je oog; dan kun je helder zien.

Jezus zegt dus niet dat je nooit moet oordelen. Maar je moet niet op een huichelachtige manier oordelen, op basis van een maatstaf die jouzelf zou veroordelen. Dat is precies wat Hij hier op beide plaatsen zegt.

23

Blinde leiders en herkenbare vruchten

Vers 39:

Hij sprak tot hen een gelijkenis: Een blinde kan toch niet een blinde op de weg geleiden? Zullen zij niet beiden in een kuil vallen? Een discipel staat niet boven zijn meester, maar iedere volmaakte discipel zal net als zijn meester zijn. Waarom ziet u wel de splinter in het oog van uw broeder, maar merkt u de balk in uw eigen oog niet op? Of hoe kunt u tegen uw broeder zeggen: Broeder, laat toe dat ik de splinter, die in uw oog is, eruit haal, terwijl u zelf de balk in uw oog niet ziet? Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter, die in het oog van uw broeder is, eruit te halen.

LUKAS 6:39-42

Deze kwestie van het verwijderen van de splinter wordt ingeleid met de uitspraak:

Hoe kan de ene blinde de andere leiden?

Als je over iemand oordeelt, vertel je hem vermoedelijk welke kant hij op moet gaan en welke kant hij niet op moet gaan. Je zegt: „Dat hoor je niet te doen. Dit hoor je te doen.” Je geeft leiding. Maar als je een balk in je oog hebt, ben je even blind als hij. Het is dus goed om mensen leiding te geven. Het is goed om hun te vertellen wat goed en wat verkeerd is, als je het tenminste bij het rechte eind hebt en zelf niet blind bent. Als je niet blind bent voor je eigen tekortkomingen, dan verkeer je in de positie om andere mensen leiding te geven.

Vers 43:

Want er is geen goede boom die slechte vrucht voortbrengt, en geen slechte boom die goede vrucht voortbrengt. Want iedere boom wordt aan zijn eigen vrucht gekend. Men plukt immers geen vijgen van dorens en men oogst geen druif van doornstruiken. De goede mens brengt het goede voort uit de goede schat van zijn hart, en de slechte mens brengt het slechte voort uit de slechte schat van zijn hart, want uit de overvloed van het hart spreekt zijn mond.

LUKAS 6:43-45

In Mattheüs 7 staat iets wat hierop lijkt, maar precies dit onderwijs is in Mattheüs 12 te vinden. In Mattheüs 7, in de Bergrede, zegt Jezus:

Pas op voor de valse profeten, die in schapenvacht naar u toe komen maar vanbinnen roofzuchtige wolven zijn.

MATTHEÛS 7:15

Hij zegt:

Aan hun vruchten zult u hen herkennen. Men plukt toch geen druif van doornstruiken of vijgen van distels?

MATTHEÛS 7:16

Hij zegt dat een goede boom geen slechte vrucht kan voortbrengen en dat een slechte boom geen goede vrucht kan voortbrengen. Hij geeft dit dus in de context van het herkennen van een ware profeet en een valse profeet aan de vrucht die zij voortbrengen.

Hier zegt Hij niets over ware en valse profeten, maar Hij geeft wel aan dat er een juiste manier is om te oordelen. Je kunt een boom beoordelen aan zijn vrucht. Zijn uitspraak:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

is dus beslist niet absoluut. Er zijn andere gevallen waarin je wel moet oordelen. In de parallelle passage in Mattheüs 7 zegt Hij vervolgens zelfs:

Geef het heilige niet aan de honden, en werp uw parels niet voor de zwijnen, opdat die ze niet op enig moment met hun poten vertrappen, zich omkeren en u verscheuren.

MATTHEÛS 7:6

Om dat op te volgen, moet je beslist enkele oordelen vellen. Wie is een zwijn? Wie is een hond? Daar moet ik een beslissing over nemen voordat ik kan beslissen of ik mijn parels voor hen moet werpen. Er moeten veel oordelen geveld worden. En veel daarvan liggen zelfs besloten in hetzelfde hoofdstuk, Mattheüs 7, dat begint met:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

Het is beslist een vergissing om dat gebod om niet te oordelen in absolute zin op te vatten.

24

Jezus Heer noemen vraagt gehoorzaamheid

Nu vers 46:

Waarom noemt u Mij: Heere, Heere, en doet niet wat Ik zeg?

LUKAS 6:46

Deze uitspraak is een verkorte versie van een uitspraak die op dezelfde plaats aan het einde van de Bergrede staat. Daar zei Jezus:

Niet ieder die tegen Mij zegt: Heere, Heere, zal binnengaan in het Koninkrijk der hemelen, maar wie de wil doet van Mijn Vader, Die in de hemelen is.

MATTHEÛS 7:21

We hebben dus dezelfde elementen: iemand zegt:

Heere, Heere,

maar doet niet wat de wil van de Vader is. En hier stelt Jezus die wil gelijk aan wat Hij zegt. Wat Hij zegt, is de wil van de Vader. Vervolgens spreekt Jezus daar in Mattheüs over degenen die zeggen:

Velen zullen op die dag tegen Mij zeggen: Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam demonen uitgedreven, en in Uw Naam veel krachten gedaan?

MATTHEÛS 7:22

enzovoort. Dat gedeelte is hier weggelaten.

Maar waarom noem je Mij:

Heer, Heer? Betekent „Heer” niet eigenaar? Betekent „Heer” niet iemand die slaven bezit? Betekent het feit dat ik Hem Heer noem niet dat ik een slaaf ben? Als ik geen slaaf ben, waarom noem ik Hem dan Heer? En als ik een slaaf ben, waarom gehoorzaam ik Hem dan niet? Het is eigenlijk heel eenvoudig. Er is geen reden om iemand Heer te noemen, tenzij je zegt: „Ik ben jouw slaaf.” En als je zegt: „Ik ben jouw slaaf”, dan is er geen reden om niet te gehoorzamen. Waarom zeg je:

Waarom noemt u Mij: Heere, Heere, en doet niet wat Ik zeg?

LUKAS 6:46

maar gehoorzaam je niet? Het is alsof er geen verband tussen die twee bestaat.

En toch, hoeveel christenen denken niet eens dat het hun plicht is om Jezus te gehoorzamen? Ze denken dat ze behouden zijn zonder enige gehoorzaamheid van hun kant. Volgens hen is het eenvoudigweg een kwestie van genade door geloof, en komen daar geen goede werken aan te pas. Er wordt geen gehoorzaamheid vereist. Ze denken dat gehoorzaamheid neerkomt op behoud door werken. Nee, gehoorzaamheid betekent eenvoudigweg dat je een Heere hebt, en behoud komt doordat je een Heere hebt. Je hebt een Heere; je hebt behoud. Paulus zei in Romeinen 10:9:

Als u met uw mond de Heere Jezus belijdt en met uw hart gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u zalig worden.

ROMEINEN 10:9

Je bent behouden wanneer je een Heere hebt. Totdat je die hebt, ben je niet behouden. De Engelse formulering waarop dit betoog steunt, luidt expliciet: „Jezus is Heer.”

Maar als je zegt:

Heer, Heer, dan hoor je ook te gehoorzamen. Het is dus duidelijk dat gehoorzaamheid aan Jezus niet facultatief is. En Hij kan Zich zelfs niet voorstellen waarom mensen de titel ‘Heere’ zouden gebruiken wanneer ze tegen Hem spreken, als ze niet inzien dat dit hen verplicht om te gehoorzamen aan wat Hij zegt.

25

Bouwen op de rots door Jezus te gehoorzamen

Ieder die naar Mij toe komt en Mijn woorden hoort en ze doet, Ik zal u laten zien aan wie hij gelijk is.

LUKAS 6:47

— hij gehoorzaamt ze —

Hij is gelijk aan een man die een huis bouwde: hij groef en diepte uit en legde het fundament op de rots. Toen de hoge vloed kwam, sloeg de waterstroom tegen dat huis aan en kon het niet doen wankelen, want het was op de rots gefundeerd.

LUKAS 6:48

Maar wie ze gehoord en niet gedaan zal hebben, is gelijk aan een man die een huis bouwde op de aarde zonder fundament. Toen de waterstroom ertegenaan sloeg, stortte het meteen in, en de val van dat huis was groot.

LUKAS 6:49

— wat hoorde hij? Hij hoorde hier de leer van Jezus en deed niets, wat betekent dat hij er niet naar handelde —

De Bergrede eindigt in Mattheüs 7 met diezelfde gelijkenis, als we het een gelijkenis mogen noemen. Het lijkt meer op een metafoor of analogie. Maar Hij spreekt over mensen die Zijn woorden hebben gehoord, maar ze negeren en er niet naar handelen, en over mensen die Zijn woorden horen en er wel naar handelen. Nogmaals, degenen die denken dat het niet de bedoeling is dat de Bergrede wordt gehoorzaamd, maar dat hij alleen bedoeld is om het idee over te brengen dat we niet kunnen gehoorzamen en daarom in plaats daarvan door genade behouden moeten worden, letten niet goed op. Jezus zei:

Waarom noemt u Mij: Heere, Heere, en doet niet wat Ik zeg?

LUKAS 6:46

‘O Heere, ik dacht dat U ons probeerde te vertellen dat we niet kunnen doen wat U zegt. Ik dacht dat dit nu juist de hele strekking van de preek was.’ Nee, dat is niet de strekking van deze preek. De strekking van de preek is: ‘Ik ben jullie Heere, en jullie horen deze dingen te doen.’ Als je ze niet doet, ben je een dwaas. Je kunt dan net zo

goed huizen op zand bouwen, zonder fundament. Als je wijs bent en een huis wilt bouwen dat standhoudt, zul je horen en doen wat Jezus zegt — namelijk de dingen die Hij in deze preek zegt.

26

Leven volgens Gods werkelijkheid

Het is dus duidelijk dat gehoorzaamheid wordt verwacht, en dat gehoorzaamheid wijs is. Jezus is niet wettisch en deelt niet zomaar willekeurige regels uit om te zien of je wel of niet zult gehoorzamen. Hij vertelt je hoe je in overeenstemming met de werkelijkheid moet leven, en God is de voornaamste werkelijkheid. De voornaamste werkelijkheid waarvan de meeste mensen op aarde zich niet bewust zijn, is God. Als je in overeenstemming met de werkelijkheid wilt leven, kun je maar beter in overeenstemming met God leven. En Zijn leer vertelt je hoe je dat doet: wat God wil dat mensen doen, waarvoor Hij mensen heeft ontworpen, wat Hij kan goedkeuren en wat Hij niet kan goedkeuren.

Als een man zijn huis op zand bouwt, leeft hij niet in contact met de werkelijkheid. Er zijn waterstromen, stormen en overstromingen. Iedereen die een huis bouwt, beseft dat er iets stevigers dan zand moet zijn om het op te bouwen, tenzij hij een buitengewoon grote dwaas is. Als iemand dat deed, zou hij daarmee laten zien dat hij beslist bijzonder onverstandig was. Zo is ook iedereen die zijn leven leidt en veronachtzaamt wat Jezus heeft gezegd, net zozeer het contact met de werkelijkheid — de werkelijkheid van God — kwijt als een man het contact kwijt is met de werkelijkheid van de natuur, het weer en het bouwen van huizen.

De man die zijn huis op een rots bouwt, houdt eenvoudigweg rekening met de wetten van de natuurkunde, de natuurwetten, de manier waarop het weer werkt en de manier waarop bouwen werkt. In wezen handelt hij in overeenstemming met de werkelijkheid en tart hij haar niet. Iemand die hoort wat Jezus zegt en het niet doet, tart dus de werkelijkheid. De voornaamste werkelijkheid is dat er een God is. En het gevolg daarvan, zoals Mattheüs in dit geval sterker naar voren brengt dan Lukas, is dat er een oordeel van God is.

De context waarin Mattheüs dit specifieke verhaal weergeeft, zou zelfs kunnen suggereren dat het vallen of blijven staan van het huis te maken heeft met wat er op de oordeelsdag met de persoon gebeurt. In Psalm 1:5 staat dat

de goddelozen niet zullen standhouden in het gericht.

PSALM 1:5

Ze zullen wel in het oordeel zijn, maar ze zullen niet blijven staan. Ze zullen vallen. Zo zullen ook bij het oordeel op de laatste dag degenen die Christus volgen, blijven staan. Degenen die dat niet doen, zullen vallen.

In dit geval zou het zelfs kunnen verwijzen naar een overstroming en storm in de nabije toekomst. Nogmaals, het jaar 70 na Christus stond voor de deur, en dat zou een storm van enorme omvang worden. Het zou het leven van ieder mens op de proef stellen. Sommigen zouden vallen onder de veroordeling van Gods toorn. Anderen zouden die overleven. Het verschil tussen degenen die zouden blijven staan en degenen die zouden vallen, is het verschil tussen degenen die Zijn discipelen waren en Zijn woorden gehoorzaamden, en degenen die dat niet waren.

Voor Lukas is dit een tamelijk omvangrijk voorbeeld van Jezus' onderwijs. Er staan in Lukas zelfs nog omvangrijkere voorbeelden. Nogmaals, ik kan het probleem niet oplossen of dit dezelfde toespraak is als de Bergrede of een andere. Het doet er nauwelijks toe. Het is een echte toespraak, en of die nu overeenkomt met een andere toespraak of op zichzelf staat, het onderwijs ervan blijft bindend voor hen die discipelen van Jezus willen zijn.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Lukas 6:20-26
- Lukas 6:26
- Mattheüs 5:3
- Mattheüs 5:6

- Lukas 12:16-21
- Lukas 14:12
- Lukas 19:8
- Lukas 19:9
- Lukas 6:24
- Lukas 6:20-23
- Jakobus 2:5
- Jakobus 2:2-3
- Lukas 6:21
- Lukas 6:25
- Mattheüs 5:4
- Ezechiël 9:4
- Lukas 6:24-26
- Lukas 6:27-34
- Lukas 6:35-36
- Mattheüs 5:21
- Mattheüs 5:27
- Mattheüs 5:33
- Mattheüs 5:38
- Mattheüs 5:43
- Mattheüs 5:43-44
- Lukas 6:22
- Handelingen 5:40-41
- Mattheüs 5:39
- Mattheüs 7:12
- Lukas 6:32-34
- Mattheüs 5:48
- Mattheüs 7:24-26
- Mattheüs 5:45
- Lukas 6:35
- Lukas 6:37-38
- Mattheüs 7:1
- Lukas 14:13-14
- Johannes 7:24

- 1 Korinthe 2:15
- 1 Korinthe 10:15
- 1 Korinthe 14:29
- Mattheüs 7:4
- Mattheüs 7:5
- Lukas 6:39-42
- Lukas 6:43-45
- Mattheüs 7:15
- Mattheüs 7:16
- Mattheüs 7:6
- Lukas 6:46
- Mattheüs 7:21
- Mattheüs 7:22
- Romeinen 10:9
- Lukas 6:47
- Lukas 6:48
- Lukas 6:49
- Psalm 1:5

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.